

KOMENTARZ

Po raz szósty. Nowy rząd Benjamin Netanjahu

Michał Wojnarowicz

29 grudnia 2022 r. w Izraelu został zaprzysiężony nowy rząd kierowany przez Benjamin Netanjahu i tworzony przez partie religijne i prawicowe. Udział w gabinecie polityków o skrajnych poglądach i zapowiadany plan reform, m.in. sądownictwa, będzie prowadził do zaostrzenia podziałów na izraelskiej scenie politycznej i wśród społeczeństwa. W polityce zagranicznej priorytet będzie miał wymiar regionalny, przede wszystkim normalizacja stosunków z państwami arabskimi i konflikt z Iranem.

Kto wszedł w skład nowego rządu?

Wybory parlamentarne z 1 listopada zagwarantowały Benjaminowi Netanjahu bezpieczną większość 64 miejsc w 120-osobowym Knesecie. W skład jego szóstego rządu wchodzi Likud (32 mandaty), religijne Szas (11) i Zjednoczony Judaizm Tory (7) oraz partie radykalnej prawicy – Religijny Syjonizm (7), Siła Żydowska (6) i Noam (1). Konieczność zaspokojenia politycznych żądań koalicjantów i różnych frakcji partii rządzącej wpłynęła na wielkość gabinetu, w którym jest ponad 40 stanowisk ministerialnych. W skład rządu weszli politycy związani ze środowiskami skrajnej prawicy, znani z działań i kontrowersyjnych wypowiedzi wymierzonych m.in. w mniejszość arabską czy społeczności LGBTQ. Zaliczają się do nich Becael Smotricz (minister finansów i minister odpowiedzialny za izraelski zarząd nad terenami Zachodniego Brzegu), Itamar Ben Gewir (minister bezpieczeństwa narodowego) czy Awi Maoz (minister w kancelarii premiera).

Jakie najważniejsze zmiany chce wprowadzić nowa koalicja?

Najistotniejsze z punktu widzenia funkcjonowania państwa są proponowane reformy dotyczące sądownictwa. Obóz religijno-prawicowy chce wprowadzenia możliwości odrzucania przez większość parlamentarną orzeczeń Sądu Najwyższego o niekonstytucyjności ustaw, osłabiając tym

samym mechanizm kontroli władzy ustawodawczej przez sądowniczą. Politycy rządu postulują też zwiększenie udziału organów politycznych w procesie powoływania sędziów i zmiany w funkcjonowaniu urzędu prokuratora generalnego. Członkowie gabinetu zapowiedzieli też szereg działań mających na celu wzmocnienie „żydowskiej tożsamości państwa”, co będzie wiązało się ze zmianami prawnymi faworyzującymi religijną część społeczeństwa i z większą alokacją funduszy dla środowisk konserwatywnych i ultraortodoksyjnych. Zwiększone zostanie też wsparcie państwa dla ruchu osadniczego na Zachodnim Brzegu, część postulatów koalicjantów obejmuje też poszerzenie uprawnień służb bezpieczeństwa.

Jak może kształtować się sytuacja wewnętrzna w Izraelu?

Blok polityczny kierowany przez Netanjahu dysponuje spójną większością umożliwiającą wdrożenie postulatów rządzących (w tym umożliwiających [przerwanie procesu premiera](#)). Jednocześnie skala ustępstw politycznych wobec skrajnych polityków i głoszone przez nich hasła (dotyczące np. ograniczania praw mniejszości) już teraz generują wizerunkowe konsekwencje dla premiera. Netanjahu zapowiedział utrzymanie pełnej kontroli nad polityką rządu, co może wywoływać tarcia z koalicjantami nastawionymi na szybką realizację postulatów. Bardzo prawdopodobne jest zaostrzenie napięć między wdrażającym nowe reformy

KOMENTARZ PISM

obozem rządowym a instytucjami państwa (armia, sądy, szkolnictwo) i władzami lokalnymi, a także pogłębienie podziałów i sporów światopoglądowych między progresywną a tradycyjną częścią izraelskiego społeczeństwa. Dodatkową oś podziału stanowią stosunki między ludnością żydowską i arabską w Izraelu, które [pogorszyły się w 2021 r.](#) Choć nowy rząd deklaruje wsparcie w zwalczaniu problemów mniejszości arabskiej (np. zły stan bezpieczeństwa publicznego), wpływy, jakie uzyskali politycy znani z antyarabskiej retoryki, negatywnie wpłyną na deeskalację pojawiających się konfliktów. Dodatkowo zantagonizowanie sceny partyjnej [utrudni współpracę rządu z opozycją.](#)

Co powrót Netanjahu oznacza dla izraelskiej polityki zagranicznej?

Netanjahu zapowiedział, że celem polityki zagranicznej jego rządu będzie intensyfikacja działań wymierzonych

w [program nuklearny Iranu i wpływy tego państwa w regionie](#), a także nawiązanie oficjalnych relacji z Arabią Saudyjską w ramach [procesu normalizacji](#). Prawdopodobne jest pogorszenie stosunków ze stroną palestyńską, choć argument podtrzymania [nowych partnerstw z państwami arabskimi](#) może być wykorzystywany przez Netanjahu do tonowania działań koalicjantów, które mogłyby [antagonizować Palestyńczyków](#). Najprawdopodobniej kontynuowana będzie poprawa relacji z Turcją. Zwiększenie wsparcia dla osadnictwa żydowskiego na Zachodnim Brzegu i ryzyko poważnej eskalacji przemocy na terytoriach palestyńskich będzie prowadzić do pogorszenia relacji z USA i UE. Prawdopodobne będzie wykorzystywanie relacji bilateralnych z najbliższymi europejskimi sojusznikami (np. [Węgrami](#)) do blokowania krytyki ze strony instytucji unijnych. Mało prawdopodobna jest zmiana izraelskiej polityki względem [wojny ukraińsko-rosyjskiej](#) (np. rozpoczęcie dostaw broni).